

Høringsvar fra Danmarks Naturfredningsforening, Oceana, Plastic Change og Rådet for Grøn Omstilling ang. høring i EU miljøspecialudvalget om Kommissionens forslag til emballage- og emballageaffaldsforordning

Bemærkninger vedr. Kommissionens forslag til ny emballage- og emballageaffaldsforordning

Danmarks Naturfredningsforening, Oceana, Plastic Change og Rådet for Grøn Omstilling ser overordnet meget positivt på Kommissionens forslag, særligt hvad angår visionen om at reducere de samlede mængder af emballageaffald og øge andelen af genbrugelige emballager med bindende mål, som er bydende nødvendigt i en tid, hvor emballageforbruget stiger til skade for både klima og miljø. Kommissionens forslag indeholder vigtige tiltag, som bør fastholdes, mens ambitionsniveauet også bør hæves på udvalgte steder, som beskrives nærmere nedenfor.

Vi støtter fuldt ud Kommissionens ambition om at tage fat "øverst i affaldshierarkiet" og skabe en "genbrugs-økonomi" for emballager i Europa. Europa står med et akut behov for at reducere de kraftigt stigende emballagemængder og de mange skadelige konsekvenser forbundet hermed, herunder brugen af naturressourcer og fossile kilder til produktion, store CO₂-udledninger fra produktion og affaldsbehandling, brug af miljøskadelige kemikalier samt forurening og affald i natur og havmiljø. Det er derfor meget positivt, at Kommissionen nu for første gang lovgiver i overensstemmelse med affaldshierarkiet på emballageområdet, og forslaget rummer mange positive elementer hvad angår reduktion af unødvendig emballage og genbrug.

Vi vil kraftigt opfordre Danmark til at påtage sig en fremtrædende rolle i forbindelse med forhandlingerne om forordningen i Rådet for at sikre, at forslaget ambitionsniveau opretholdes, men også øges. Dette vil også være i overensstemmelse med den politiske aftale om implementeringen af udvidet producentansvar på emballager fra efteråret 2022 indgået af et bredt flertal i Folketinget.

Vi mener, at Danmark bør arbejde for følgende hovedprioriteter i forordningen:

Øge ambitionsniveauet for bindende reduktionsmål for emballageaffald

Der bør som minimum ske en 30 % reduktion i de samlede emballageaffaldsmængder i 2040. De 5 % reduktion i 2030, som EU-Kommissionen har foreslået, er ganske lavt i betragtning af, at den petrokemiske industri, der omdanner olie og gas til plast, forventes at udgøre den største stigning i efterspørgslen på råolie i 2030. I 2020 stod plastproduktion for 9 % af EU's forbrug af fossil gas og 8 % af olieforbruget. Og hvis plastik var et land, ville det være den 5. største udleder af CO₂, hvor ca. 40 % af plastikken anvendes til emballager. Dermed er muligheden for at nedbringe vores enorme forbrug af emballage et overset redskab i den aktuelle energikrise. Skal emballagemængderne bringes ned, skal vi i stort omfang omlægge til genbrugssystemer, som Kommissionen også peger på.

Øge ambitionsniveauet for genbrugsmål for udvalgte sektorer

Bindende genbrugsmål målrettet producenter er et afgørende virkemiddel til at sætte gang i det nødvendige skift væk fra engangsemballager til genbrugelige emballager og genbrugssystemer.

Danmark bør bakke op om fastsættelsen af bindende genbrugsmål og arbejde for at sætte højere mål end hvad der lægges op til med forslaget. Vi ærgrer os over, at Kommissionen har bukket under for det store pres fra industrien og sænket målene ret markant i det endelig udkast sammenlignet med den første lækkede version af forordningen. Tidligere i år var Danmark blandt de lande, der var afsender på et brev til EU-Kommissionen med opfordring til en ambitiøs emballagelovgivning med fokus på genbrug. Derfor har vi en forventning om, at Danmark sammen med de øvrige afsendere på brevet vil presse på for at hæve ambitionsniveauet. Særligt bør man øge målene for takeaway-fødevarer, som er en stigende kilde til emballageaffald og forurening i miljøet. Vi mener ikke, det er ambitiøst at sætte et mål om 40 % genbrugelige take-away beholdere i 2040. Der findes allerede genbrugsløsninger til take-away på det europæiske marked, og det bør være muligt at opnå stort set 100 % genbrug indenfor de næste 20 år, da der her er tale om én af de lavest hængende frugter ift. omstillingen til genbrugelige emballager, som mange lande, herunder Danmark, allerede er i gang med. Ligeledes er der behov for at øge målet for emballage til e-handel, hvor 50 % i 2040 langt fra er tilstrækkeligt, men bør hæves til minimum 80 % i 2040 i tråd med Kommissionens første lækkede version af forslaget.

Samtidig er vi kritiske overfor, at de fastsatte genbrugsmål for take away- mad og -drikke kan opnås enten ved "reuse" eller "refill". Vi mener ikke "refill" bør tælle med i opnåelse af genbrugsmål, da det skaber et u hensigtsmæssigt smuthul, hvor distributører kan sælge "genpåfyldelige" beholdere til kunderne, fx kaffekopper, som ikke indgår i et retursystem, og hvor der dermed ingen garanti er for, at de rent faktisk bliver brugt igen. Samtidig pålægger man forbrugeren ansvaret for at vælge det bæredygtige alternativ, hvilket er uholdbart. Det er således kun reel genbrug (reuse), hvor beholdere indgår i et etableret genbrugssystem, der bør tælle med i opnåelse af genbrugsmål.

Vi er ligeledes kritiske overfor fritagelsen af serveringssteder med et areal på under 100 m², da det reelt vil fritage rigtig mange serveringssteder fra at skulle efterleve genbrugsmålene, og derfor synes meget højt sat.

At der fastsættes genbrugsmål for yderligere emballagekategorier

Andre sektorer med et uudnyttet potentiale for genbrugssystemer er blandt andet udvalgte fødevarer i dagligvarehandlen, herunder tørre fødevarer, samt emballage til husholdningsprodukter, kosmetik og hygiejne. Kommissionen anbefaler da også, at medlemslandene selv sætter genbrugsmål for yderligere sektorer. Vi mener dog, at det af hensyn til harmonisering på tværs af EU-lande vil være det absolut mest effektive og hensigtsmæssige at fastsætte mål på EU-niveau. Som følge af den danske politiske aftale om udvidet producentansvar for emballager fra august 2022, skal aftalekredsen indkaldes med henblik på at fastsætte nationale genbrugsmål, såfremt de ikke er fastsat fra EU. Hvis det ender med, at der udelukkende kommer EU-genbrugsmål for de få sektorer, som EU-Kommissionen har lagt op til, så må det, med baggrund i den politiske aftale, være rimeligt at forvente, at man i Danmark sætter nationale genbrugsmål for flere sektorer.

Støtte Kommissionens forslag til forbud mod visse typer unødvendig emballage

Vi er meget positive overfor Kommissionens forslag til forbud mod brug af emballage til alle de anvendelser, der er listet i forslagets Annex V. Det gælder ikke mindst forbud mod emballage af frugt og grønt under 1.5 kg. Det er vigtigt at holde fast i det forbud og sikre, at forbuddet ikke udvandes i definitionen af, hvad der er "unødvendigt" samt at det kun skal "demonstreres" og ikke "dokumenteres". Der bør stilles krav om uafhængig dokumentation i stedet. Industrien hævder ofte, at emballagen er "nødvendig", fordi den øger holdbarheden af frugt og grønt. Her vil vi gerne henvise til nogle af de nyeste studier om sammenhængen mellem emballage og madspild, som peger på, at sammenhængen er mere kompleks, og at emballagen i flere tilfælde kan være med til at øge madspild. Eksempelvis smider supermarkedet et helt net med appelsiner ud, hvis én appelsin i nettet er dårlig, ligesom kunden ved indpakkede klaser af bananer ikke selv kan vælge, hvor mange vedkommende har brug for at købe. Det er på tide ikke kun at se emballage som det eneste middel mod madspild,

men også sætte spørgsmålstejn ved vores nuværende fødevarer-system, herunder hvor langt vores fødevarer skal transporteres, og om supermarkederne altid skal bugne med alle typer af varer og med mange valgmuligheder inden for hver varekategori, eller om vi skal spise mere i sæson. Vedlagt er et notat fra Plastic Change med en kort opsummering af den nyeste viden om sammenhængen mellem emballage og madspild. Vi vil samtidig foreslå, at grænsen på 1.5 kg ophæves helt eller hæves for at undgå, at der sker en u hensigtsmæssig udvikling, hvor distributører blot begynder at sælge mere frugt og grønt i pakker over 1.5 kg, hvilket kun vil øge risikoen for spild.

Vi vil ligeledes kraftigt opfordre regeringen til at bakke op om forbuddet mod brug af engangsemballage på caféer og restauranter, når gæster spiser på stedet, da brug af engangsemballage på stedet udgør et unødvendigt ressourceforbrug, som relativt nemt kan fjernes i de pågældende servicevirksomheder, som tilmed formentlig på sigt vil have økonomisk gevinst af et skifte fra engangs- til flergangsservice. Vi er dog kritiske over for muligheden for at etablere undtagelser fra denne bestemmelse såfremt "det ikke er teknisk muligt" (artikel 22, punkt 3), da dette er meget vagt formuleret og kan åbne for et potentielt stort antal fritagelser afhængig af fortolkning.

Støtte Kommissionens forslag til indførelsen af pantsystemer på drikkevareemballager i alle medlemslande

Det er afgørende, at det tydeligt skrives ind, at pantsystemer skal kunne modtage både engangsbeholdere OG genbrugelige beholdere, samt at pantsystemer bør omfatte engangsbeholdere i glas. Pantsystemer i kombination med en øget andel genbrugelige drikkevarebeholdere er et af de mest effektive værktøjer til at forhindre direkte forurening af natur og miljø. Beregninger vurderer, at disse virkemidler vil kunne reducere antallet af drikkevareemballager i havet med 40 %.

Indføre krav til medlemslandene om etableringen af pant/retursystemer for yderligere emballagekategorier

Herunder særligt for take-away mad og drikke. Som minimum bør medlemslandene tage indledende skridt til etableringen af disse frem mod 2030.

Støtte forslagens artikel 45, der understreger, at medlemslandene opfordres til og har mulighed for at tage yderligere tiltag for at understøtte genbrug og genpåfyldning

Vi mener, man bør overveje, om ordlyden kan styrkes, så der ikke blot opfordres til, men også stilles krav om visse tiltag, jf. bullet ovenfor vedr pant/retur-system for take-away emballager. Der nævnes også muligheden for at skabe økonomiske incitamenter, hvor engangsemballager til blandt andet takeaway ikke længere må udleveres gratis. Det kan kombineres med krav om, at der skal tilbydes en genbrugelige emballageløsning, som ikke må være dyrere end engangsemballagen. En lovgivning som træder i kraft i Tyskland allerede efter nytår og med fordel, kan gælde alle medlemslande. Her kan vi også henvise til vores fælles [debatindlæg i Information](#) for nyligt, hvor vi netop peger på behovet for at tage nogle af de reguleringsmæssige redskaber i brug, som EU Kommissionen også anbefaler. I det hele taget er vi i Danmark bagefter mange andre EU-lande, når det kommer til at tage reguleringsmæssige tiltag i brug, som skal fremme genbrugssystemer, så i det tilfælde, at reguleringen ikke kommer fra EU, så vil vi klart anbefale den danske regering at følge EU Kommissionens anbefalinger og selv iværksætte reguleringsmæssige tiltag. Se blandt andet Oceanas analyse om "[Reduktion af plastforbrug og emballager i EU-nabolande](#)".

Støtte Kommissionens forslag til en klar definition af begreberne "reuse" og "refill"

Emballager bør kun kunne betegnes som "genbrugelige", såfremt de indgår i et genbrugssystem, der sikrer indsamling og rotation. Danmark bør ligeledes støtte, at der udarbejdes standarder for genbrugelige emballager, der kan være med til at sikre den nødvendige skalering og stordriftsfordele af genbrugssystemer.

Lone Hjort Mikkelsen, Seniorrådgiver, Rådet for Grøn Omstilling, 25792001, lone@rgo.dk

Malene Høj Mortensen, Public Affairs Rådgiver, Plastic Change, 2728 0593, mhm@plasticchange.org

Naja Andersen, Seniorpolitisk rådgiver, Oceana, 27210575, nandersen@oceana.org

Mette Hoffgaard Ranfelt, Miljøpolitisk chefrådgiver, Danmarks Naturfredningsforening, 31193251, mette@dn.dk